

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע
ובמועדים
סוכות
שבת סוכות
וזאת הברכה
שמניני עצרת
ה'תשפ"א

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

הכנסת אורחים של אברהם אבינו
שאמר **יָקַח נָא מֵעֵט מִיָּמִים.**

סוכות

לאושפיזין אברהם

וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם שנטהרים לכבוד
הרגל, **וְאָקַחְהָ** לשון **תפילה** כנאמר
קחו עמכם דברים ומובא במדרש
ויקרא רבה שהוא לשון **תפילה**, והיינו
תפילת חג, **פַת לַחֵם** היינו סעודת חג,
וְהִשְׁעֵנוּ היינו הושענות, והוא נטילת
לולב, **תַּחַת הָעֵץ** היינו מצות סוכה,
תחת הסכך.

וְאֵע"פ שהיה זה בניסן, היינו ניסן
היינו תשרי. כמובא בגזירה שוה ט"ו
ט"ו. והיינו שקיים תשרי בניסן וניסן
בתשרי. **תשרי מלשון שורו** וראו,
וְנִצֵּס מִלְשׁוֹן נָסִים. וכאומר, **שורו**
בתשרי וראו מה היה בניסן, **נָסִים** של
ענני כבוד, ונסים אלו תקיימו **בתשרי**,
בחג הסוכות.

וְעוֹד י"ל, **הִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ.**
הושענא תחת הסכך. כלומר, מתי הוא
הזמן שבו מתקרבים ביותר לקב"ה
לצעוק **הושענא**, בסוכות, כשנמצאים
ענני הכבוד. וענני כבוד היינו הסכך.

היינו דכתיב שאמר אברהם אבינו
למלאכים **וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ**
(בראשית י"ח, ד'). ומובא בבראשית
רבה (פרשה מ"ח, י') שכך אמר לו
הקב"ה לאברהם, **אֵתָה אָמַרְתָּ וְהִשְׁעֵנוּ**
תַּחַת הָעֵץ, חֲיִידָה **שְׂאֵנִי פוֹרַע לְבַנְיָדָה**
בְּמִדְבָּר וכו', [שאני מושיבם תחת ענני
הכבוד] **שְׂנַאֲמַר** (תהלים קה, לט):
פָּרַשׁ עֵנֶן לְמִסָּד, הָרִי בְּמִדְבָּר. ולו זו
בלבד אלא גם בבואם לארץ, ולעתיד
לבוא. **בְּאַרְץ מִצְרַיִם שְׂנַאֲמַר** (ויקרא
כג, מב): **בְּסַפְתָּ תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים.**
לְעֵתִיד לְבוֹא מִצְרַיִם, **שְׂנַאֲמַר** (ישעיה
ד, ו): **וְסָפָה תִּהְיֶה לְצַל יוֹמָם.**

ועוד י"ל, לעומקו של מקרא, על
הפסוק הנ"ל **יָקַח נָא מֵעֵט מִיָּמִים וַיִּרְחֲצוּ**
רַגְלֵיכֶם וְאָקַחְהָ פַת לַחֵם, **יָקַח נָא מֵעֵט**
מִיָּמִים היינו בסוכות ושאתם **מִיָּמִים**
בששון, **מֵע"ט** ירמוז למקום בית
המקדש אשר היה נמוך כ"ג אמה **מֵעֵין**
עֵיטָם, כרש"י עה"פ **לְבַנְיָמִן אָמַר וְגו'**
וּבֵין כְּתִיבֵי שְׁכֵן (דברים לג, יב), וכן
מֵע"ט ר"ת **מֵעֵין עֵיטָם.** שם שאבו
רוח הקדש בשמחת בית השואבה, מכח

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

**חֲשַׁכְתָּ אֶת-בְּנֵי אֶת-יְחִידָהּ: כִּי-בָרַךְ
אֲבִרְכֶךָ וּגו' (בראשית כב, טז-יז).**

לאושפיזין יצחק

היינו דכתיב ויצא יצחק לשוב בשדה. לשוב היינו תפילה, והיינו הושענא, בשדה היינו ד' מינים של השדה. אז ירננו כל עצי יער. יצחק ירנן. והיינו בסוכות.

לאושפיזין יעקב.

**היינו דכתיב, (בראשית לג, יז) וַיַּעֲקֹב
בָּסַע סַפְתָּהּ וַיִּבֶן לָוּ בַּיִת וּלְמַקְנָהּוּ עָשָׂה
סַפְתָּ עַל-כֵּן קָרָא שְׁם-הַמָּקוֹם סַפְתָּ.**

ולמקנהו. בפשט הכתוב למקנה הצאן.
ולעומקו של מקרא ירמוז לכל קניניו
הרוחניים. שבסוכה זוכים לקנינים
רוחניים עליונים, ולאחר שבוע
סוכות, יכניס מן הסוכה לבית את כל
קניניו הרוחניים, אל תוך ביתו. ולכן
כתיב ויבן לו בית, לשון הבנה.
שהבית יכול לעמוד רק על הקנינים
הרוחניים שהבין והשיג ביציאתו
מהבית לסוכה. שם היה סוכה ברוח
הקדש. ויהיה ערך הדברים כך: ויבן לו
בית, לו ולקניניו הרוחניים אשר קבל
בסוכה.

**ועוד י"ל, ויבא יעקב שלם.
הסמיך הפרשיות לומר שהשלמות
אפשר להשיג ע"י הסוכה. ולכן סוכות
אחרי ר"ה ויו"כ. שהם התחלת
השלמות, והסוכה חותם השלימות.
וכן כתיב, וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכוּ (תהלים
עו, ג').**

**ועוד י"ל, כמובא באוהב ישראל
מאפטא, ויאמר יצחק אל אברהם אביו
ויאמר אבי ויאמר הנני בני. אבי, אתה
עמוד החסד כיצד תשחט אותי. עונה לו
אברהם הנני בני. עתה שאני צריך
לעשות רצון אבי שבשמים הנני מידתו
של בני. הנני גבורה. ובאותה שעה
היה אברהם גבורה שבחסד, ויצחק
היה חסד שבגבורה, שנתלבש במידת
חסד שבגבורה שנתן עצמו לשחיטה
בעבור כבוד שמו ית'. ולכן זכה שיצא
ממנו יעקב שהוא התפארת.**

**ולזה נקבעו לאושפיזין אברהם
יצחק ויעקב, שנמצא אברהם ביצחק
ויצחק ביעקב, בחיבור ימי הסוכות,
ולכן אומרים ליעול יצחק ועמיה
ליעול אברהם וגו'. שעל ידי העליה
של יצחק לעקידה, נתעלה עמו אברהם
ונתברך בכל הברכות ככתוב יַעֲזֹן
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

(תהלים עו, ג) שהיה אהרון משכין

שלום בין אדם לחבירו ובין אדם

למקום. והוא יכול לעשות כן מתוך

ביטול של וראך ושמה בלבו. שמבטל

עצמו מתוך שמחה.

הוא הביטול שיש לאדם בצאתו מבית

קבע לקיים מצות סוכת ארעי.

לאושפיזין יוסף

היינו דכתיב "עדות ביהוסף שמו

בצאתו [על ארץ מצרים]". ביהוסף.

ב'י' הם ב' פעמים י', כלומר: כ'. עם ו'

של ביהוסף היינו כ"ו, הוא גימטרי'

של שם הו"ה. ס"ה שביהוסף היינו

אדנות, אדנ"י בגימ' ס"ה הוי. יחד

סוכה. והוא מה שמוכא בספרים הק'

שסוכה תרמז על שם הו"ה בתוך

אדנות. והיינו כ"ו בתוך ס"ה. סוכ"ה.

לרמז על השכינה הק' השורה בסוכה.

נותר מן המילה ביהוסף ה' סופית

לדרשה. והיא כנגד הפ' של

האושפיזין. והוא רמז לאושפיזין

יוסף. ונרמז בשמו שהוא ביום הששי,

שכן האות ה' שהיא כנגד אושפיזין,

לאושפיזין משה

היינו דכתיב ומשה לא ידע כי קרן

עור פניו. שמתוך שהיה שפל וענותן,

עד שלא ידע בקירון אור עור פניו,

מתוך כך הגדילו הקב"ה ונשאו על

גבי כל הדורות. וכן כתיב בסוכה,

למען ידעו דורותיכם, כי בסוכות

הושבתי את בני ישראל. ומתוך שבטלו

את עצמם כנגד ענני הכבוד, ציוה

הקב"ה בישיבת הסוכה למען ידעו

דורותיכם. ומה היא הידיעה, שעיקר

הסוכה היא השפלות והענוה שבה

נמצא האדם בצאתו מביתו החוצה, אל

דירת ארעי. ומשה מתוך שהיה שפל

וענו, מתוך כך קרן עור פניו אור

לדורות. וכן בסוכה, מתוך שמשפיל

ומנמיך עצמו מתענוגות העולם הזה אל

דירת ארעי, מתוך כך ידעו דורותיכם

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל

בהוציאי אותם מארץ מצרים. ואשר

על כן זכה להיות אושפיזין לבני

ישראל לדורותם.

לאושפיזין אהרון

והיינו דכתיב גבי אהרון אשר עתיד

להיפגש עם משה במדבר, "וראך

ושמה בלבו". והוא רמז למה שנאמר

ברגל הסוכות ושמתח בהגך והיית

אך שמח. ואהרון עצמו ירמוז לסוכת

שלום, שנאמר וַיְהִי בְשָׁלֹם סָכוּ

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ומובא בזהר הק' דברים רע"ב פ"ס **דברכה מלכות**. [הדח"ה ושטיפ"ה, כמו (ויקרא טז) וְטָהַר וְקִדְּשׁוּ. הַטְּהַרָה מִיָּמִין הַתְּסֻד. וְהִקְדִּישָׁה מִשְׁמָאל דְּגִבּוּרָה. **פ"ס דברכה מלכות מצד בינה הנקראת אלהים**. וְנִקְרָא עֲטָרָה מִצַּד הַכֶּתֶר. ח"י, מִצַּד יְסוּד, הַנִּקְרָא שְׁלוֹם, שְׁנַאָמֵר (ישעיה נד) וְכִרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט אָמַר מִרְחֻמָּךְ יְיָ. מְלֵא, מִצַּד תְּפָאֶרֶת. מְקַבְּלוֹ בְּשֵׁתֵי יָדָיו, ה' ה']. והיא השביעית, והוא אושפיזין שביעי כנגד מלכות.

ועוד, כל משאת נפשו של דוד המלך לבנות בית המקדש. ואע"פ כן מנע ממנו הקב"ה תכלית זאת. ודוד בענוותנותו ויתר על משאת נפשו מפני רצון השם ונתנה לשלמה בנו. בזכות ענוה זו זכה להיות אושפיזין לשכינה. וזה מסביר את המדרש שמִּבִּינֵי כָל הָאוֹשְׁפִיזִין דוּד הוּא זֶה שֶׁלֶקַח אֶת הַכּוֹס וְאָמַר לִי נָא לְבָרֵךְ שְׁנֵאמַר כּוֹס יִשׁוּעַת אִשָּׁא. ולכאורה תמוה שהרי אין זה דרך הענוה. אלא לפי המובא לעיל מובן, **שבענוותנותו** ויתר על משאת נפשו לבנות בית המקדש. ומדוע רצה לבנות בית המקדש כדי להשרות שכינה בישראל. וכאשר נשא את הכוס **מיד שרתה שכינה על ישראל** ולכן אמר **לי נאה לברך**, כאמרו תיתי לי,

היא האות הששית הכתובה במילה **ביהוסף**.

ועוד, כמאמר אליהו הנביא בתיקוני הזהר תיקון כ"ב, אותיות הוי"ה כנגד **מח לב פה והבל הפה**. מח כנגד י', לב כנגד ה', **פה כנגד ו'**, הבל הפה כנגד ה'. ולפיכך פ' כנגד האות ו'. והוא על דרך הצח, שיוסף ביום הששי.

ועוד, כנגד מה שאמר לאחיו התחת אלקים אני, ולא אמר ברוגזא אלא בנחת, ורבנו בחיי אומר שדבריו לא נאמרו כשאלה אלא כקביעה. אני תחת אלקים. ובוה זכה להיות אושפיזין תחת אלקים, תחת הסכך.

לאושפיזין דוד

"ויהי בשלם סוכו". זה שכתוב (עמוס ט') **בַּיּוֹם הַהוּא אֶקִּים אֶת סִפְתְּ דוֹד הַנְּפִלֹת**. שנאמר בדוד **"כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא"**. כו"ס ישועות אש"א, אשא במספר קטן ה', יחד עם כו"ס היינו **סוכה**. סוכה שבה מתפללים על ישועות. אקרא"א בגימ' אש"א. שהוא המתנשא לכל לראש והיינו מלכות הוא אושפיזין השביעי.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

לשאול נפתח פיו והתם הוא הלולב שהוא בעל טעם בתורה וחסר מצוות הוא **עיקר המעשה של הנענועים** ובכך משלים עצמו גם במעשה. והאתרוג הוא נותן ואינו מקבל, ואשר על כן הוא נפרד מן האגד.

ועוד י"ל, שנענועי הארבע מינים מגיע נענועיהם בכל ארבע עולמות אבי"ע. בזכות **האתרוג** יגיעו עד עולם **האצילות**, ובזכות **הלולב** אל עולם **הבריאה**, ובזכות **ההדסים** אל עולם **היצירה** ובזכות **הערבות** בעולם **העשייה**. ולכן מכים בערבות, כאן בעולם העשייה. ועוד, שהערבה לית ליה מגרמיה כלום, ולכן היא נמצאת בשפלות וענווה, ולכן היא אשר תוריד בחיבוטה את שפע הברכה מן השמים.

ועוד י"ל, שהם כנגד ארבעת המינים של המיטהר בנגע הצרעת, ומן **הצרעת** הנטהרת ביום **השמיני** מגיעים **לשמיני עצרת**, מטוהרים. והאתרוג כנגד **הצפור**, ועל שניהם נאמר דר באילנו, **והעץ ארז** כנגד **הלולב**, שנאמר בהם כארז בלבנון ישגה, והלולב כנגד ויגבה לבו בדרכי ה', **והשני תולעת** כנגד **ההדסים**, ורמז לדבר **שני תולעת**, שני הרי שנים

קבלתי שכרי שויתרתי לבני שיבנה ביה"מ. ומכיון שהיתה משאת נפשו להשרות שכינה בישראל, לכן זכה לאושפיזין שבזכותו תשרה שכינה בישראל.

ועוד, כוס בגימטריה אלהי"ם. שמונים ושש. ומכיון שאמר בתהלים כו"ס ישועות אשא, שתהיה שכינת אלקים על ראשי, זכה להיות אושפיזין **בזמן ישועות**, בזמן סוכות.

לארבעת המינים

בשים לב לדרשת חז"ל ט"ו ט"ו לגזירה שוה בין סוכות לפסח, **לעומקו של מקרא י"ל** שארבעת המינים נגזרים מארבעה בנים שכנגדם דברה תורה. אחד **חכם** הוא **האתרוג**. ואחד **רשע** כנגד **הערבה**, ואחד **תם**, כנגד **הלולב** שהוא בעל תיומת ותמים אל ראשו, ואחד **שאינו יודע לשאול** הוא **ההדס**, שיש לו ריח במצוות ואין לו טעם בתורה, ולכן לא יודע לשאול. ועל ידי האגודה אחת נהיים כולם תמימים לעבודת השם **ומקבלים דין מן דין**, והרשע מחכים ושאינו יודע

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

מארץ מצרים. ויש לכוון את הטעם הזה במצות הסוכה כדי שתהיה מצוה שלימה. וההלל השלם כל ימי החג הוא כנגד **בחינת הדיבור**, ונטילת **הלולב** ונענועיו הוא כנגד **בחינת המעשה**.

שבת חוה"מ סוכות

[פרט לשנה שיו"ט ראשון חל בשבת]

יש לעיין מדוע נקבעה קריאת התורה של שבת חול המועד "ראה אתה אומר אלי" וגו' (שמות לג, יב) בין בפסח בין בסוכות. **ומובא בחזקוני**, בפרשת כי תשא, שם, מה שקורין פרשה זו בשבת חולו של מועד לפי שהזכרה בה **שבת באמצע הרגלים**. כלומר, כל פרשה שהזכרה בה שבת ומקראי קדש, **השבת מוזכרת בראש**, משום חשיבותה. ולכן אומרים בקידוש ליל שבת, **ראשון הוא למקראי קדש**.

פרט לפעם אחת שהזכרה השבת בתוך המקראי קדש, בין פסח לשבועות. וזה בפרשת כי תשא

תולעת אחד הרי **יחד שלשה**, הם ג' עלים בקן אחד, והם ג' הדסים בלולב. **והאזוב** כנגד **הערבה**, ששניהם בשפלות. וכנגד **שטובלים** הארבע מינים של הצרעת במים ומזים, הרי הארבע מינים מנענעים **והוא מלשון: עֲנֵנו בנענועינו**, להוריד המים החיים מן העננים, ומן הצרעת עד העצרת בה מתפללים על הטללים והגשמים. ובעוד שהמצורע חטא בלשונו, בסוכות אנו מתקנים פגם הלשון ומהללים ומשבחים להקב"ה.

ואשר על כן נתנה לנו תורתנו הק' את חג הסוכות לאחר יום כפור, שבו התודינו בפינו, ועתה, אותו הפה שהתודה יהלל להקב"ה עם נענועי הלולב. ויש להזכיר כאן ג' הבחינות של ראש השנה, יום כפור וסוכות, שהם ג' בחינות של האדם, המתוקנות בימים אלו. **מחשבה דיבור ומעשה**. ראש השנה שהוא יום הזכרון הוא כנגד המחשבה, יום כפור שהוא יום הוידוי הוא כנגד מחשבה ודיבור, וחג הסוכות שהוא חג האסיף הוא כנגד מחשבה דבור ומעשה גם יחד. **שהסוכה** היא כנגד המחשבה, שכתוב בה **למען ידעו דורותיכם** כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

אחרות להיות אכסניה טובה לשבת שבתוך המועד.

ונראה בעליל, כי בפרשה זו יש חידוש של מציאת חן, לאחר מחילת העוון של מעשה העגל. כגון: ואתה אמרת ידעתיך בשם וגם מצאת חן בעיני וגו' ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה וגו' ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלוא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה, ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם. (שמות לד, יב-יז).

ולכן י"ל, שלא מצא הקב"ה מקום חביב יותר לשבת שבתוך המועד אלא בפרשה זו שבה יש מציאת חן של משה רבנו וכל עם ישראל בעיני הקב"ה. ואין לך זמן יותר טוב למציאת חן מאשר חולו של מועד, שאז גם החול נהיה קודש והשבת קדש קדשים.

ולכן פתח משה רבנו ואמר ראה אתה אומר אלי. ויש לכאורה לתמוה, וכי כך יפנה עבד לרבנו, ראה! אלא יש

שקורין בחול המועד. את חג המצות תשמר וגו' ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת וגו' וחג שבועות תעשה לך וגו' וחג האסיף תקופת השנה (לד, יח'-כב').

התחיל עם חג המצות, את חג המצות תשמר, המשיך עם של שבת וביום השביעי תשבת, וסיים עם חג שבועות וחג האסיף. הרי שבת שבתוך המועדים והוא רמז לשבת חול המועד, הנמצאת בתוך הרגל. ולפי דברי החזקוני, עיקר הקריאה היא כנ"ל, את חג המצות, וביום השביעי תשבות, וחג שבועות, וחג האסיף, אלא שמתחילין מ"ראה אתה אומר אלי", כדי שיהיו מספיק פסוקים לשבעה קרואים.

ועדיין יש לשאול, מדוע נכתבה השבת שבתוך המועדים דווקא כאן, ב"ראה אתה אומר אלי". והרי יכולה היתה השבת להיות גם כאן ראשונה למקראי קדש, ולהכתב בתוך המועדים בפרשה אחרת.

ויש לעיין ב"ראה אתה אומר אלי", מה יש בה שאין בפרשות

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

ולעומקו של דברים יש להבין מאמרו של ר' יוחנן, ששמו יו-חנן מעיד עליו על מציאת חן המיוחדת אשר לו לפני בוראו. ולו נאה ולו יאה לדרוש בעניין המציאת חן. **מדוע נקט דווקא ג' חינוות אלו, שמהן כל החינוות שבעולם.**

ויש לומר, **הא'** הוא חן המקום על יושביו, המקום הוא **הקב"ה** הנקרא מקום, שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. וכל המציאת חן היא מתנת שמים ממנו ית'. וכן הוא אומר בפרשתנו **כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם.**

הב' הוא חן אשה על בעלה. והיא מציאת חן של כנסת ישראל בעיני **הקב"ה**. וכן הוא אומר בפרשתנו **כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך.**

הג' הוא מציאת חן של התורה הקדושה בעיני לומדיה. והיא הנקראת עריבות התורה. וזה שאמר ר' יוחנן, **חן מקת על מקחו.** והתורה נקראת לקח, **כי לקח טוב נתתי לכם.** ומשלשה אלה נגזרים כל החינוות שבעולם. וכן הוא אומר בפרשתנו **אם**

לומר, משה רבנו נקט כאן **שם קדש של אחד מע"ב** שמות הקדש, בשם **ראה**. והוא השם הקדוש של המלאך **הממונה להראות תועים דרכם.** וכאילו אומר משה רבנו, **ראה**, נחני נא על ידי המלאך הק' המכונה בשם קדש **ראה**, איזו הדרך אשר אלך בה לראות חסדיו של מקום **למצוא חן בעיניך.**

לעניין המציאת חן

מובא בגמ' סוטה מז. אמר רבי יוחנן **שלשה חינוות הן.** חן המקום על יושביו **חן** אשה על בעלה **וחן** מקה על מקחו.

ובהסבר הדברים **לפי פשטם,** שהמציאת חן משפיעה על בחירת האדם ללא הגיון מסתבר על הדעת. מדוע יגור אדם במקום מסוים אע"פ שמקום אחר היה אולי יותר ראוי לו, וכן מדוע יקח לאשה דוקא זו ולא אחרת וכן מדוע ירכוש חפץ זה ולא אחר ואפילו בדמים יותר מרובים. אלא מציאת חן היא שמחליטה את הקניין.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

רבנו כי מצאת חן בעיני. ולפי הלשון קשה. שהיה צריך לומר כביכול שכך אומר הקב"ה **מצאתי** את חנך בעיני. ומה זה שאמר **מצאת** חן בעיני. והרי הקב"ה הוא המוצא ולא משה. וכן בכל עניני המציאת חן, לכאורה הלשון הפוך. שאומר משה להקב"ה **אם מצאתי** חן בעיניך. והרי לא משה מוצא אלא הקב"ה מוצא. והיה צריך לומר אם מצאת את חני בעיניך. ומדוע הפך הסדר.

ויש לומר, שהרי כל עניין המציאת חן היא מתנת שמים מאת הקב"ה, לכן לא שייך לומר שהקב"ה הוא המוצא. והרי הוא היוצר של האדם והוא יצר את המציאת חן אצל האדם, לכן לא שייך לומר שהוא המוצא. אלא תיקון הוא כלפי מעלה. לומר מצאתי חן בעיניך ה'.

לכן אומר משה רבנו ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך, למען אמצא חן בעיניך, כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך, והקב"ה משיבו כלשונו, ואומר כי מצאת חן בעיני, וגם מצאת חן בעיני. ולא אמר מצאתי חנך, כביכול מסכים לתיקון של משה כלפי מעלה שלא יזלזלו הבריות לומר שיש מציאה לפני ה'. שהרי הכל מצוי לפניו, שהוא יוצר הכל, גם את המציאת חן. ואשר על כן יתפלל כל אדם לפני בוראו למציאת

נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך.

ומעתה יובן, מדוע נסמכה פרשת שבת חול המועד לפרשת "ראה אתה אומר אלי". שאין לך פרשה מתאימה יותר לשבת חול המועד מאשר **מציאת חן** של עם ישראל בעיני הקב"ה, ומציאת חן של הקב"ה בעיני בניו, ומציאת חן של התורה הק' על לומדיה.

ומציאת חן זו היא יסוד מצוות הראיה שברגלים. וכשם שבא לראות כן בא ליראות. במידה שאדם מודד כן מודדים לו. כמידת המציאת חן בעיני הבא לראות, כן מידת המציאת חן של הבא ליראות. ואפשר לומר שעולת הראיה נקראת על שם זה, שהמציאת חן בעיני ה' מעלה את חשיבות הראייה של הבא לראות כשם שבא ליראות.

וזוה גם המציאת חן שיש בארבע מינים בכלל ובאתרוג בפרט שנאמר בו "מרגג למחזי" שהוא התרגום של כל-עץ נחמד למראה.

ועוד, יש לעיין לעניין הלשון של המציאת חן. אומר הקב"ה למשה

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

שבעים פרי החג שהם כנגד שבעים אומות, ויבואו להתברך ולבקש רחמים על עצמם, שלא יארע להם כפי שארע לגוג ומגוג.

ובשנה שחל בה שבת חול המועד
מפטירין בעניין גוג ומגוג אשר
ביחזקאל:

והיה ביום ההוא אמת לגוג מקום
שם קבר בְּיִשְׂרָאֵל וגו' וקברו שם
את גוג ואת כל המונה וקראו גיא
המון גוג: וקברום בית יִשְׂרָאֵל
למען טהר את הארץ שבָּעָה
חֲדָשִׁים. (יחזקאל, לט, יב)

ויש להבין על מה ולמה נצטוו בני
ישראל לקבור את גוג שבעה חדשים.
ואם תאמר כדי לטהר את הארץ, מדוע
יהיה מוטל דוקא על ישראל. והרי
בימי גוג ומגוג יהיו הכל לעבדים
לישראל.

ויש לומר שמזמן נח כבר נצטוו
על הדבר, כפי שמביא רש"י בפירושו
עה"ת. והיא תכנית של קורא הדורות
מראש. אשר בעת השתפך נח ונתגלה
קלונו, באו שם ויפת להציל כבודו של
אביהם, שנתבזה על ידי חם אחיהם.

חן בעיני המקום שימציא חינו בעיני
בריותיו, ושימציא חן תורתו לפניו.

הפטרה בשבת סוכות

כאשר חל יו"ט ראשון בשבת

מפטירין בזכריה י"ד והוא

בעניין גוג ומגוג ושאר העמים

[מצודת דוד]

{א} הַגָּה יוֹם-בָּא לַיהוָה וְחַלַּק
שְׁלֵלָךְ בְּקִרְבְּךָ: {ב} וְאֶסְפְּתִי אֶת-
כָּל-הַגּוֹיִם | אֶל-יְרוּשָׁלַם לְמַלְחָמָה
וְגו'.

מצודת דוד: ואמר הנה אעיר לבוא

כל העובדי כוכבים

הם חיל גוג ומגוג להתאסף ולבוא

אל ירושלים למלחמה.

ולאחר שימצאו גוג ומגוג את מותם

בשדה הקרב נאמר על שאר הגויים:

{טז} וְהָיָה כָּל הַגּוֹתֵר מִכָּל הַגּוֹיִם
הַבָּאִים עַל יְרוּשָׁלַם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה
בְּשָׁנָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צָבָאוֹת
וְלַחַג אֶת חַג הַסּוּכוֹת:

ויש ליתן טעם לכך שיבואו הגויים

לחג את חג הסוכות.

ולעומקו של מקרא יאמר, שיבואו

כל העמים כולם להודות על הקרבת

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

זה שם שכתוב ראשונה. ויקח שם. לכן מבני בניו של שם יזכו לכיסוי של כבוד בתפילה היא הטלית של ציצית, וגוג ומגוג מצאצאיו של יפת יזכו לקבורה.

ועל כך יש לשאול, והרי יש לפניו יתברך דרכים רבות לזכות את ברואיו. ומדוע יבחר ליפת דוקא לזכותו במותו, ולא בחייו. ויש לומר, על דרך מה שהכתיב בתורה וחי בהם. שהמצוות נתנו לחיות בהם. ושם נתאמץ במצות כיבוד אב, שניתנה גם לגויים. ולכן זכה בחייו לטלית נאה לבני בניו, הם עם בני אברהם. ויפת שנתאמץ פחות במצוה יזכה במותו בלבד לכיסוי של כבוד והוא להיקבר, שתכסהו האדמה ולא יהיה למאכל עוף השמים.

ועדין יש לשאול, והרי בנים רבים היו לשם, וממנו עממים רבים, ומנין שיזכו לטלית דוקא בני אברהם, אלא יש לומר על פי המדרש רבה, (בראשית, פרשיה מג, ט') שכאשר אמר אברהם למלך סדום (בראשית יד, כג') אם-מחוטא ועד שךוד-ועל ואם-אקח מפל-אשר-לך ולא תאמר אני העשרתי את-אברם אמר רבי אבא בר ממל אמר לו הקדוש ברוך

ושם נאמר: ויקח שם ויפת את- השמלה וישימו על-שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו.

מפרש רש"י במקום: פרק ט' פס' י"ח: ויקח שם ויפת. אין כתיב ויקחו אלא ויקח, לימד (ב"ר לו, ו.) על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת, לכך זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו, שנאמר אתן לגוג מקום שם קבר (יחזקאל לט, יא.). וחס שבזה את אביו, נאמר בזרעו כן ינהג מלך אשור את שבי מצרים ואת גלות כוש נערים וזקנים ערום ויחף וחשופי שת וגו' (ישעיה כ, ד.).

יוצא איפוא ששם ויפת זכו במידה כנגד מידה לכיסוי של כבוד. הם כיסוהו בכיסוי של כבוד שלא יתבזה, לכן יזכו לכיסוי של כבוד. שם, יזכו בניו לטלית של ציצית, ויפת יזכה שיכסו את גוג ומגוג בניו בעפר, לאחר מלחמת גוג ומגוג, ולא יהיה למאכל עוף השמים.

ורש"י נתן טעם מדוע שפר חלקו של שם, יותר מיפת. שהרי שניהם נתאמצו במצוה. אלא ששם נתאמץ יותר. שנאמר ויקח שם ויפת את- השמלה, פרסם הכתוב את שם לפני יפת. ועוד שכתוב ויקח ולא ויקחו. כלומר שהאחד נתאמץ יותר ואיזה הוא

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

של **ענני כבוד**. כי אהרון הכהן נתכהן בבגדי כבוד, של כהונה, ולכן ראוי שיהיו ענני כבוד על ידו. **וכל היקר הזה על ידי התאמצות במצות כיבוד אב, שהיא דוגמא לכיבוד אבינו שבשמים**. ויפת שלא נתאמץ במצוה זכה לכיסוי הקבר. ויש לומר שלכן קוראים את קבורת גוג בסוכות. שעל ידי כך מתבררת מתנת קורא הדורות מראש לבני בניהם של שם ואברהם, בעודנו יושבים תחת צילא דמהימנותא היא **כיסוי כבוד** זכר לענני הכבוד. ולכן נקראת **סוכה כך, מלשון כיסוי**.

וחז"ל רמזו לזה במסכת ברכות, (דף י' עמ"א) למה נסמכה פרשת אבשלום לפרשת גוג ומגוג שאם יאמר לך אדם כלום יש עבד שמורד ברבו [והכוונה לגוג ומגוג שבא למרוד בהקב"ה] אף אתה אמור לו כלום יש בן שמורד באביו, אלא הוה [שכך היה עם אבשלום שמרד באביו] הכא נמי הוה [בגוג שמרד ברבו].

כאן גילה הכתוב, על ידי אבשלום, שכל מה שגוג מורד ברבו כבר נמצא בשרשים של זלזול בכיבוד אב על ידי יפת מאבותיו. ושמך מוכיח עליו, אב-שלום. שאם בן יכבד אב ועבד אדוניו,

הוא את אִמְרָתָא אִם מְחוּט, חִיִּיךָ שְׂאֲנִי נוֹתֵן לְבִנְיָךָ מִצְוֹת צִיצִית, הִיךְ מָה דְאֵת אָמַר (במדבר טו, לח): וְנִתְּנוּ עַל צִיצֵת הַכֶּנֶף פְּתִיל תְּכֵלֶת, וּמִתְרַגְּמִין חוּטָא דְתַקְלָתָא.

היוצא איפוא, שמצות טלית ניתנה לבני שם. ועדין איני יודע כביכול מי יקבלנה. וכאשר בא אברהם ואמר אם אקח מחוט וגו' ולא תאמר אני העשרתי את אברם, נבחר אברהם אבינו מכל צאצאי שם להיות זוכים בטלית עם ציצית.

ודייקא נמי ברש"י כדלעיל, על שם שנתאמץ במצוה יותר מיפת, לכך זכו בניו לטלית של ציצית. והיינו, שעל ידי שם זכו לטלית בלבד. והיא של ציצית, אבל עדין ללא ציצית. ובציצית עצמה זכו רק בבא אברהם, ובזכות שאמר אם אקח מחוט וגו', **זכו בזכותו לפתיל תכלת הוא הציצית להיות על הטלית שניתנה להם על ידי שם**.

ולעומקו של מקרא י"ל שבזכות הכיסוי כבוד של הציצית, וציצית דומה לרקיע, זכו אחרי כן כל עם ישראל על ידי אהרון גם לכיסוי כבוד

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

וזאת הברכה

דרשת וַיִּקְבֹּר אֶתֹּ בְגִי

וּבְאוֹר הַמְּשָׁנָה: "עֲשֵׂרָה דְבָרִים
נִבְרָאוּ בְעָרְב שֶׁבֶת בֵּין
הַשְּׁמֵשׁוֹת" ובהם מקום קבורתו
שֶׁל מֹשֶׁה אבות פ"ה מ"ו

וַיִּקְבֹּר אֶתֹּ בְגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל
בֵּית פְּעוֹר וְלֹא-יָדַע אִישׁ אֶת-
קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה (לד, ו')

וַיִּקְבֹּר אֶתֹּ בְגִי
פִירֵשׁ"י הַקַּב"ה בַּכְּבוֹדוֹ. רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל אֹמֵר הוּא קִבֵּר אֶת עֲצָמוֹ.

לעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז,
לדעה הראשונה ברש"י שהקב"ה
בכבודו קברו למשה, יש רמז במלה
בְּגִי. שהיא בגימטרי' י"ה. וכאילו
כתוב ויקבר אותו י-ה.

ולדעה השניה ברש"י, לדעת ר'
ישמעאל, שמשוה קבר את עצמו יש
לומר גם שנרמז במילה בְּגִי. שכן חסר
א'. ומשה ענו מכל אדם לא יסבול

אזי שלום יהיה לו. ודוד המלך ראה
לתקן את הדבר הזה משרשו לכן
אמר בני אבשלום בני בני וגו' שמונה
פעמים, להעלותו ולהחזירו לשרשו.
ואמרו בגמ' (סוטה י' עמ"ב) שבע
פעמים להוציאו מגיהנום, ופעם
שמינית י"א להביאו לעולם הבא.
כלומר להחזירו לשרשו. ויש לומר
שעל ידי תפילת דוד המלך, החזירו
לשרשו של אברהם אבינו שאמר
ליצחק הנני בני, ונאמר שם בני, בנו,
שבע פעמים.

ובחזרה לעניין ההפטרה, יש
לומר, לעומקו של מקרא, שלכן
נצטוו ישראל לקבור את גוג שבעה
חדשים. שעל ידי התאמצות
בקבורתם, שבעה חדשים, מעלים גם
הם שבע פעמים את מצות כיבוד אב
לשרשה, שהיא כיבוד אבינו שבשמים.

ואשר על כן ראוי לקרותה בחג הסוכות
הוא חג כיבוד אבינו מלכנו שבשמים
ובארץ, תחת צילא דמהימנותא, עם
ארבעת המינים מודים ומשבחים לבוראנו
על כל הטוב אשר גמלנו, והוציאנו זכאים
במשפט. כן יזכנו במהרה לבנין בית
מקדשנו בבא משיח צדקנו בב"א.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה. [במדבר יב,ג'] ולזה אין אדם משיג לעמוד בכוחו לשמוע קול אלהים חיים זולת האיש אשר הפך חומר ועשאו צורה כמו שרשמנו במקומות אחרים שזה אין לו גוף ויכול שאת דבר מלך. כן לשון האוה"ח הק'.

וּנְרַמְזוּ במה שנאמר **וַיִּקְבְּרֵנוּ אֱתוֹ בְּגִל, בַּשָּׂטָא,** הנקרא גם **טְרַחָא.** ולדעת ר' ישמעאל שקבר את עצמו, כלומר **כשם שטרח בקבורתו** כן טרח בענותותו.

מִוֵּל בֵּית פְּעוֹר, פירש רש"י קברו היה מוכן שם **מששת ימי בראשית לכפר על מעשה פעור,** וזה אחד מן הדברים שנבראו בערב שבת בין השמשות.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך הרמז והטעמים, נרמזו דברים בטעמי **בֵּית פְּעוֹר** שהם מונח אתנחתא. שמקום קבורתו **מִוֵּל בֵּית פְּעוֹר** מונח למנוחתו של משה מששת ימי בראשית.

שכן **מִוֵּל** הם ראשי תיבות: **מ-ו-ל :** **מְ ששה לבריאה.** והמלה **מִוֵּל** מוטעמת **בטיפחא** לומר לך שמקום

גאווה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ובודאי לא במותו. לכן כתב **בג** בלי **א'**, **כי גיא** עם אל"ף מורה על גאווה. לכן כתב בלי **א' בְּקִבְרוֹ** את עצמו שלא תהיה בו לחלוחית של גאווה גם לא במותו.

ובשימת לב, בְּגִל מוטעם בטעם **פּשטא.** שְׂמִקְבְּרוֹ מתפשטת תורתו ויראתו של משה על פני כל החיים, עד אשר ת"ח יכוננו בשם משה, "משה - שפיר קאמרת!".

ולעומקו של מקרא יֶאֱמַר, כי לא רק תורתו ויראתו, אלא גם ענותותו של משה תתפשט על כל לומדי התורה ועוסקיה, ודבר זה נרמז במלה בְּגִל, ויכוון בזה ר' ישמעאל ל"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, שנאמר בְּגִל. ב"ג.

וכמו התורה והיראה שאינן ירושות, אלא ניתנות **למי שעמל בהן,** כן מדת הענוה אינה ירושה אלא ניתנת **למי שעמל בה.** וכמאמר **אור החיים הק'** שגם משה לא ירש את ענותותו ולא קבלה במתנה, אלא **עמל על מדת הענוה,** ואשר על כן משבחת אותו התורה על עמלו: **וְהָאִישׁ מִשֶּׁה עָנָו**

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

הוא הזמן המיוחד שרק הקב"ה יודע עתיו ורגעיו, ואין כל בריה יכולה לעמוד עליו.

ואשר על כן אין רגע מקודש ממנו, מרגע של התקדש היום. ולכן נבראו הדברים האלה שבמשנתנו ברגע קדוש זה של ערב שבת בין השמשות, **כדי שְׂיִינְקוּ וישאבו** מקדושת השבת, **ובבוא העת כאשר יצטרכו להם יהיה בזה קדוש השם לעיני כולם.**

ובתוך הרשימה הקדושה הזאת מקום קבורתו של משה. אשר משום קדושתו אין מי שיכול לעמוד עליו, ולכן נאמר ולא ידע איש את קברתו **עד היום הַזֶּה.**

ומאי **עד היום הַזֶּה** יש לומר **עד היום של תחית המתים** שבו נאמר: **הַיְהִה אֱלֹהֵינוּ זֶה** וכמאמר ר' ברכיה במדרש שמות רבה: **אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּעוֹלָם הַיְהִה אֲמַרְתֶּם לְפָנַי פַּעַם אַחַת זֶה אֱלֹהֵי וְאֵנֹהוּ, אָבֵל לְעֵתִיד לְבוֹא אֲתֶם אוֹמְרִים אוֹתוֹ דְּבַר שְׁתֵּי פַעַמִּים, שְׁנַאֲמַר (ישעיה כה, ח,ט): וְאָמַר בְּיוֹם הַהוּא הַיְהִה אֱלֹהֵינוּ זֶה קִנְיֵנוּ לֹו וְיִוְשְׁעֵנוּ זֶה יְהוָה קִנְיֵנוּ לֹו נְגִילָה וְנִשְׁמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ:**

קבורתו לעולם יהיה **טופח על פני כל** מי שיאחז ח"ו במדת פעור.

ועוד י"ל, שהטעם **טפחא** הוא טעם מפסיק לומר לך שאין חיבור בין ישראל לבעל פעור, אפילו כטפח, ובה מתבטל הקטרוג על הנצמדים לבעל פעור, וזה שפירש רש"י **לכפר על מעשה פעור.**

ולעומקו של מקרא, יש ליתן את הדעת על כל אותן דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, מדוע דוקא הם ומדוע דוקא בזמן זה. וכי לא יכולים להברא כל אחד ביומו הראוי לו או בזמנו שלו. מדוע חברו כולם לזמן מיוחד זה של ערב שבת בין השמשות.

ובשים לב לדברים שנאמרו במשנה (אבות פ"ה מ"ו):

עֲשֶׂרָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ בְּעֶרְבַת שַׁבָּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוֹ הֵן, פִּי הָאָרֶז, וְפִי הַבָּאָר, וְפִי הָאֵתוֹן, וְהַקֶּשֶׁת, וְהַמָּן, וְהַמַּטֵּה, וְהַשְּׁמִיר, וְהַפְּתָב, וְהַמְּכַתֵּב, וְהַלְוִחֹת. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים, אַף הַמְּזִיקִין, וַיִּקְבְּרָתוּ שָׁל מֹשֶׁה, וְאֵילוֹ שָׁל אֲבָרְהָם אֲבִינוּ. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים, אַף צִבְת בַּצִּבְת עֲשׂוּיָה.

ויש לעיין תחילה בזמן המיוחד הזה של ערב שבת בין השמשות. שהוא הערב שבת הראשון של הבריאה.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

שמיני עצרת למפטיר

**בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם
וּגּוֹ' וְהִקְרַבְתֶּם עִלָּהּ וּגּוֹ' פֶּר אֶחָד
אֵיל אֶחָד.** (במדבר, כט, לה-לו')

ובמדרש רבי תנחומא (יז), למדה
תורה דרך ארץ, שמי שיש לו
אכסנאי, יום ראשון מאכילו פטומות,
למחר מאכילו דגים, למחר מאכילו
בשר בהמה, למחר מאכילו קטניות,
למחר מאכילו ירק, פוחת והולך כפרי
החג.

ויש לעיין מה דרך ארץ יש כאן
שהולך ופוחת מהכנסת אורחים. וי"ל
דרך ארץ הוא לא כלפי האורח, אלא
כלפי הקב"ה. שלא יהיה בשר ודם
מכובד יותר מן הקב"ה. מה קרבנות
לה' הולכים ופוחתים, אף מה
שמכבדים את האורח יהיה הולך
ופוחת.

**אֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לְה' בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד
מִנְדָּרֵיכֶם וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם
וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם:
(כט,לט')**

**וְלָכֵל הֵיז הַחֲזִיקָה וְלָכֵל הַמּוֹרָא
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה מִשָּׁה לְעֵינֵי כָּל-
יִשְׂרָאֵל**

פירש רש"י שנשאו לבו לשבור
הלוחות לעיניהם, שנאמר ואשברם
לעיניכם (דברים ט, יז), והסכימה
דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר אשר
שברת (שמות לד, א), יישר כחך
ששברת (שבת פז).

ואם ישאלך אדם מדוע התורה
מסתיימת בדבר עצוב כשבירת
הלוחות שאנו מתענים על כך בי"ז
בתמוז, ועוד ביום שמחתנו שמחת
תורה, אף אתה אמור לו שאין התורה
ניתנת במתנה, אלא צריך לְשַׁבֵּר עצמו
עליה. ולכן אמר לו הקב"ה יישר כחך
ששברת, כאומרו חילך לאורייתא.
בכח זה תשבר ותפרק כל הפירוכות
והקושיות ויתורצו כל התירוצים
וממילא רווחא שמעתתא, ותתרבה
התורה בישראל. ואשר על כן אין בזה
עצב כלל, אלא אדרבה, מתאים הוא
בזה ליום של שמחה.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

לסיומה של תורה ולתחילתה

"שוקיו עמודי שש מיוסדים על
אדני פז" [שה"ש].

בתנחומא ובמדרש רבה נדרשו
בשני אופנים המשלימים זה את
זה.

בתנחומא בהר, נאמר במדרש אין
לך כל פרשה ופרשה בתורה שאין לה
כותרת מלמעלה ובסיס מלמטה. פ' סוף
הפרשה נעוץ בתחילתה והוא כעין
סיכום ומסקנה של תחילתה.

ובמדרש רבה פר' נשא מביא
המדרש אין לך כל פרשה ופרשה
שאינה נדרשת לפנייה ולאחרייה. כעין
נזיר, נדרש לאחרייו שכשם שאין הנזיר
רשאי לשתות יין, כן אין הכהנים
רשאים לשתות יין בברכתם
ובעבודתם. וכשם שראו כולם את
הקלקול שהיין גורם לסוטה, יזירו
עצמם מן היין כנזיר.

סיים הכתוב את פרשת פנחס בשש
פעמים יכ"ם ברציפות. ועוד יכ"ם
אחד של במועדיכם ונאמר בו לבד,
שעל ידי זה יכם לעובדי כוכבים
בעבור ששת אלפים שנה מכה רבה,
ועוד מכה אחת שביעית באלף
השביעי, בעת מלחמת גוג ומגוג, מכה
ניצחת. לרומם ולפאר עמו ישראל,
ולכן יהיו השבעים פרים שהם כנגד
האומות בסדר הולך ופוחת.

ועוד י"ל, שיש כאן שש פעמים
מ"ם ברציפות. ללמד על ששה סדרי
משנה, שמתחילים באות מ"ם
מלאימתי ומסתיימים באות מ"ם ה' עז
לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.
ושמא יש לומר דלכן סיים ענין
הקרבנות בפסוק "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה",
שיש בפסוק האחרון אחת עשרה
תיבות, חמש כנגד חמישה חומשי
תורה וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל,
ועוד שש כנגד ששה סדרי משנה
כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה.

לעומקו של מקרא סוכות - וזאת הברכה

יש ששים רבוא אותיות לתורה, ר"ת ישראל. נמצאו ישראל קימים יחד עם התורה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם. היינו זכתיב שהקב"ה ברא את העולם לעיני כל ישראל.

או כלך לדרך זו: מעמד קריאת התורה באזני בני ישראל הרי הוא כהתהוותה של התורה לעיניהם, ואשר על כן כל התהוות הבריאה היא לעינינו ממש בעת סיום התורה ותחילתה:

וכאמרו:

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם
וְאֶת הָאָרֶץ
לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל.

ובהתחבר שני המדרשים יחדיו, יוצא איפוא שלא רק כל פרשה ופרשה בפני עצמה נעוץ סופה בתחילתה, אלא כל פרשה ופרשה נעוץ הפרשה הבאה בפרשה הקודמת.

נמצאת כל התורה כולה מקשה אחת שתכליתה ותחילתה חד הם, וכן נעוץ תחילתה וסיומה של התורה זה בזה:

וכן יִדְרָשׁ:

לְעֵינֵי כָל-יִשְׂרָאֵל בְּרֵאשִׁית בָּרָא
אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

שלעיני כל ישראל שנקראו ראשית, גלוי וידוע כי למענם ברא הקב"ה את העולם.

או כלך לדרך זו: נאמר בראתי יצה"ר, בראתי לו תורה תבלין. והתורה היתה כתובה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה תתקע"ד דורות לפני בריאת העולם. והקב"ה הסתכל בתורה וברא עלמא. וישראל נקראים על שם אותיות התורה שכן אמרו: